

RAPORT DE ANALIZA SI PROGNOZA

Editat de

Societatea Academică din România (SAR)

Septembrie 2005

NOTĂ

Punctele de vedere exprimate în această serie de rapoarte (PWR) aparțin autorilor și analiștilor SAR. Ele nu reflectă neapărat opiniile tuturor membrilor, sponsorilor sau partenerilor noștri instituționali. Le suntem tuturor recunoscători pentru că, în limitele misiunii noastre strategice – susținerea democrației, buneii guvernări, a integrării europene și relațiilor transatlantice, promovarea analizei politice de calitate și dezbaterii libere – ne protejează autonomia editorială.

Societatea Academică din România (SAR)
Eminescu 61
București, sector 2, Romania
++4021-211 1477
office@sar.org.ro

Cuprins

- 5. **POLITICA.** Scena internă e dominată de o mare confuzie.
 - 11. **ECONOMIE.** Drumul către o inflație scăzută: experiența României și dileme de *policy*.
-

Alte rapoarte asupra politicii, actului guvernării, evaluări sectoriale, precum și revista de științe politice PolSci, toate publicate de SAR, se găsesc la www.sar.org.ro

Politică

CONFUZIE MARE

Un sondaj SAR-Gallup Romania arată că opinia publică nu percepe mare schimbare în țară, dar opțiunile de vot înclină hotărît de partea Alianței D.A. Guvernul a ajuns însă la limită, avînd tot atîtia susținători cît și sceptici față de performanța sa.

În așteptarea raportului de țară, opinia publică internă pare mai puțin influențată de scandalurile politice permanente, cît de percepția directă a realităților vieții de zi cu zi. Majoritatea românilor își păstrează optimismul, 47% considerînd că țara merge într-o direcție bună față de 43% care cred că direcția este greșită¹. Părerea românilor variază în funcție de sectoare: dintre instituții, evoluția poliției e apreciată cu cel mai mare optimism și cea sistemului de sănătate cu cel mai mare pesimism. Părerile rămân împărțite în ce privește învățămîntul și justiția, unde pesimiștii sînt mai numeroși (Fig. 1).

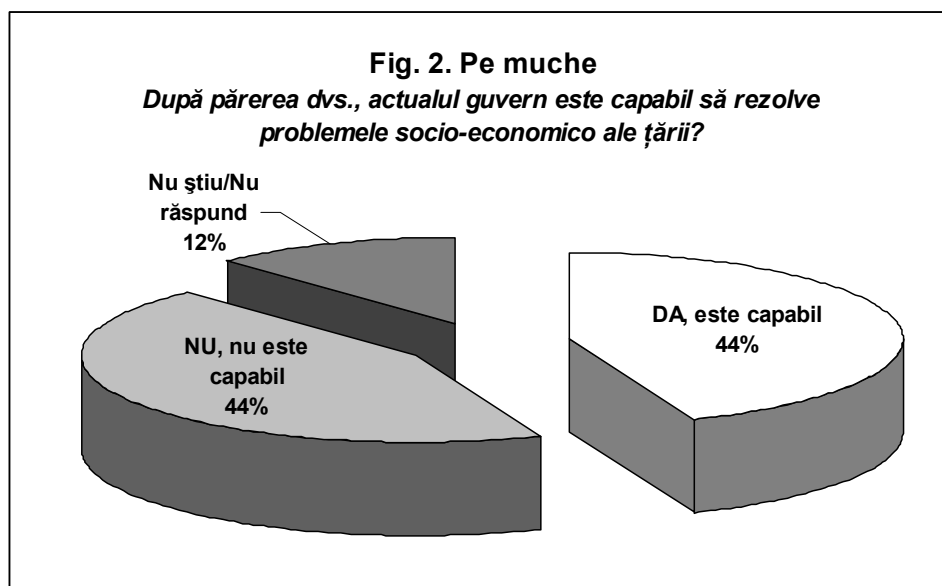
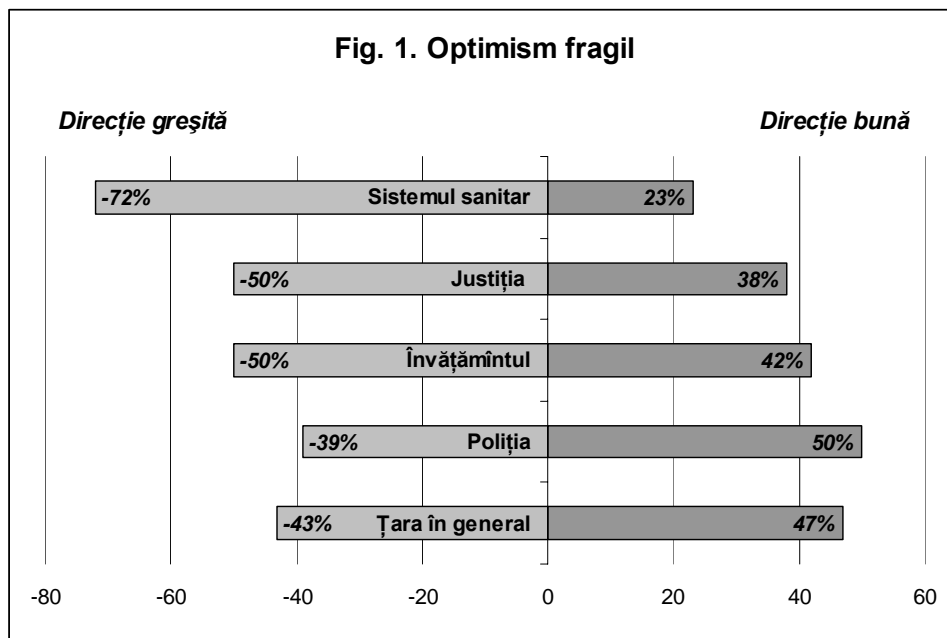
În ce privește performanța guvernului, părerile sînt împărțite strict: jumătate din români cred că guvernul este capabil să rezolve problemele țării, jumătate că nu. La doar două luni de la investire și cu iarna în față, guvernul ar putea sta mai bine. Pe de altă parte, cele două luni de discuții despre criza politică și despre inundații au lăsat amprente.

Diviziunea continuă și mai departe. Atunci cînd analizăm soluțiile propuse, opiniile sînt foarte împărțite. Majoritatea celor care cred că guvernul face o treabă bună sînt de părere că cea mai bună soluție este o remaniere a miniștrilor care nu dau rezultate, în vreme ce aceia care au o părere proastă despre guvern preferă o schimbare a primului ministru. Cele două tabere, pro și contra guvernului, contribuie în proporții similare la grupul celor care preferă alegeri anticipate, care este o opțiune minoritară pentru ambele.

În final, opțiunea remanierilor din mers este cea mai populară de una singură, dar opțiunile mai radicale luate în totalitate (schimbarea primului ministru, alegeri anticipate, alte opțiuni) întrunesc mai multe opinii. O parte importantă

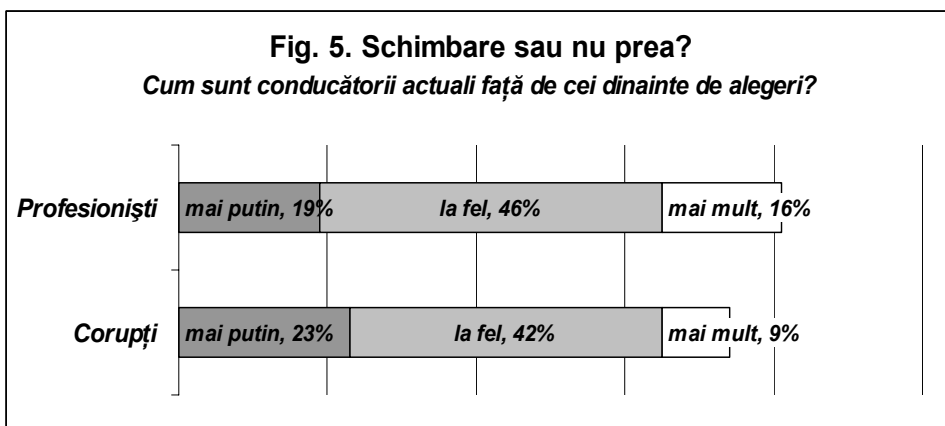
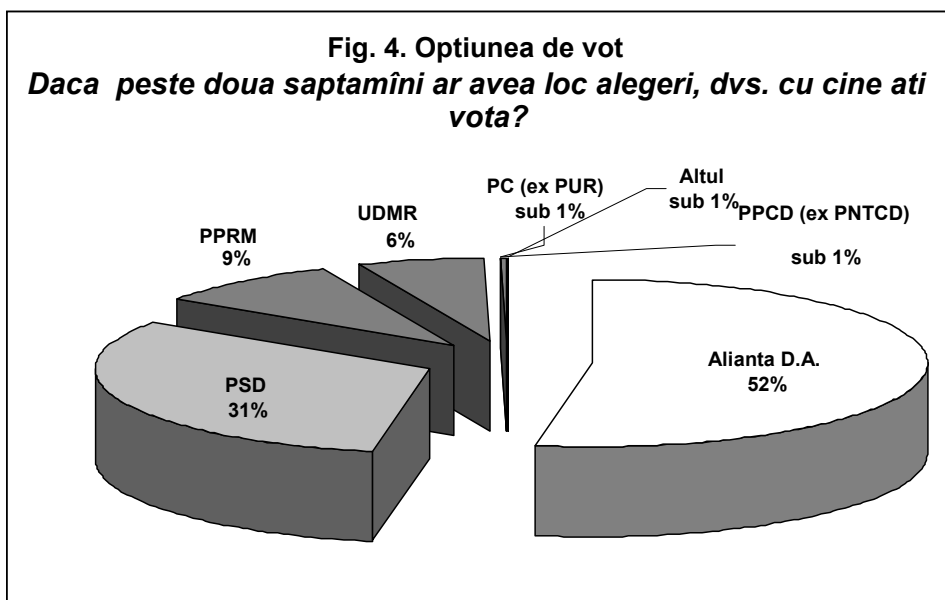
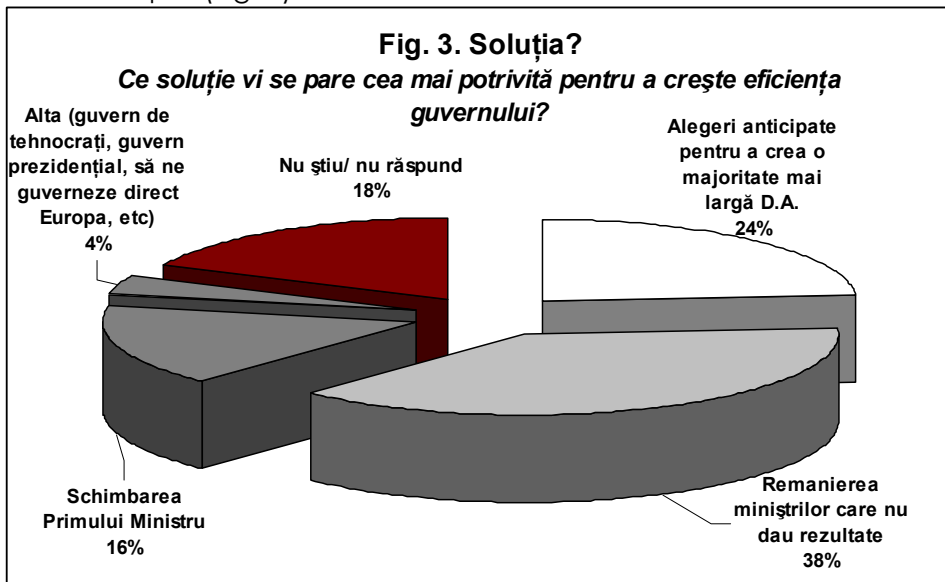
¹ Rezultatele raportate aici provin dintr-un sondaj realizat de Gallup Romania la comanda SAR pe 1050 de repondenți care au fost intervievați în a doua săptămînă a lunii septembrie.

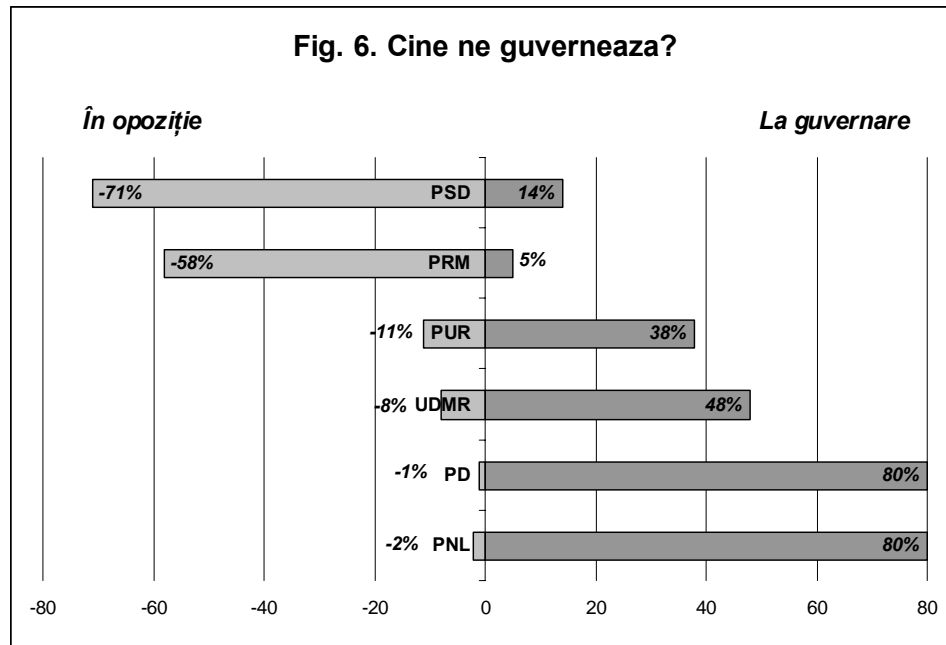
din adepții opțiunii moderate, remanierea, care sînt grupul cel mai mare, nu s-ar prezenta la eventuale alegeri anticipate.

Opțiunea de vot arată o largă majoritate pentru Alianța D.A., care ar avea cu mai mult de 20% în fața PSD, și o performanță destul de bună pentru partidul România Mare (Fig. 4). Votul de mîine ar arăta mai concentrat decît votul de ieri, cu cele două partide principale întrunind peste 80% din voturi. Mobilizarea (prezența la vot) în caz de alegeri ar fi similară în ambele tabere. Schimbarea nu e percepută de majoritatea oamenilor, care nu văd mare diferență între cei care guvernează țara astăzi față de cei care o guvernau înainte de alegeri. Există o mică majoritate la nivelul celor care percep actuala putere

ca fiind mai puțin coruptă, dar pentru majoritatea votanților nu există diferențe majore de profesionalism sau integritate între partidele de stînga și cele de dreapta (Fig. 5).

Dezinteresul față de actualitatea politică rămâne foarte răspândit. Deși 76 % afirmă că ar veni la vot în cazul unor alegeri anticipate, doar o treime consideră că știe destul despre partide pentru a vota în cunoștință de cauză. 14% din români încă mai cred că PSD ne guvernează, 48 % doar sînt la curent că UDMR e în coaliția de guvernămînt și doar 38 % știu că PUR este la guvernare (Fig. 6).

Se poate concepe o clarificare politică în aceste condiții? Principalii actori au jucat doar cărți care s-au dovedit perdante pînă acum. Astfel, premierul Tăriceanu a încercat să compenseze lipsa alegerilor anticipate prin schimbarea celor doi președinți ai Camerei și Senatului, dar nu a făcut decît să arate că actuala Putere nu e la fel de profesionistă ca PSD în arta hărțuiei parlamentare. Președintele a încercat să promoveze alegerile anticipate, discreditînd în același timp guvernul ca fiind controlat de grupuri de interese. Cum la anticipate nu s-ar putea duce doar PD singur, ci obligatoriu și PNL, strategia de a discredita pe cei pe care îi trimiți la alegeri este destul de riscantă. PSD a încercat să se profileze ca o opoziție cooperantă, dar felul în care au blocat camerele Parlamentului a arătat că forța lor e mai ales în obstrucție și că nici un guvern responsabil nu s-ar angaja la reforme cu un Parlament unde agenda o fac domni Năstase și Văcăroiu.

În ultima săptămînă a existat o explozie de propuneri populiste, de la votul uninominal la un parlament unicameral. Aceste propuneri sugerează că urgența a redevenit iarăși o reformă a clasei politice. Aceste propuneri merită dezbătute, dar nu ca priorități sau ca soluții pentru probleme, deoarece

potențialul lor de a rezolva problemele curente este nul, din următoarele motive:

- Orice modificare constituțională presupune un vot cu două treimi al Camerelor reunite. E hilar să presupunem că un Parlament care nu are majoritate să introducă un punct pe agendă sau să își voteze propriul Regulament va întruni consensul necesar unor schimbări constituționale profunde și oportune.
- Principala problemă a clasei politice românești, și în consecință a guvernării, este clientelismul dus la exces, incapacitatea de a genera și întreține un sector public care să funcționeze pe principii impersonale și obiective, nu personalizate și subiective. Acest fapt duce la o funcționare a statului sub performanța la care ar putea aspira avînd în vedere resursele umane din România. Această problemă se manifestă la fel și în cazul celor aleși uninominal, și în cazul celor aleși pe liste, și la nivel local, și la nivel central, este deci independentă de tipul instituției, și ca atare nu se poate rezolva schimbînd la nesfîrșit tipul de Parlament, de sistem electoral, etc, chiar dacă cele actuale pot teoretic suferi multe îmbunătățiri.

Care să fie deci soluțiile? Pentru a răspunde la acest lucru SAR recomandă următorii pași:

1. Atingerea unui consens asupra **problemei prioritare** la care căutăm soluții, deoarece confuzia s-a întins pînă și aici. Nu mai există o viziune realistă și comună asupra a ceea ce este prioritar, și fără o ierarhizare a priorităților diverși actori vor continua să investească anarhic, în direcții diferite.
2. atingerea unui consens asupra **strategiei imediate** de urmat pentru a rezolva problema prioritară, precum și asupra **strategiilor de lungă durată** pentru celelalte chestiuni.
3. **negocierea** acestor soluții cu partenerii sociali, societatea civilă, informarea publicului din timp asupra intențiilor guvernării.

În concluzie, **SAR recomandă ca orice modificări de instituții să fie privite cu scepticism, cîtă vreme instrumente mult mai simple aflate la îndemîna oamenilor politici nu sînt folosite.** Guvernul, partidele politice și președinția au la dispoziție destule instrumente pentru a obiectiva actul guvernării. Buna lor voință se arată mai ales prin numirile și promovările pe care le fac, precum și prin monitorizarea celor numiți în funcții. Respectul pentru interesul public se vede din alegerea celor care conduc diferite sectoare și prin comportamentul lor.

În ce privește partidele politice, acestea vor trebui să facă pasul decisiv pentru a-și construi **structuri de monitorizare a integrității în interior**. Cîtă vreme partidele operează și la centru și în teritoriu cu oameni discutabili și nu dau nici un semn că sînt preocupate să-și construiască un sistem de integritate și profesionalizare nu se pot plînge că alți actori, precum președintele sau societatea civilă, întrețin proasta imagine a partidelor și fac încercări din exterior pentru a le clarifica. **Reforma clasei politice nu poate progresa decît printr-o reformă internă a partidelor.** Nu instituțiile statului trebuiesc mereu date peste cap, ci partidele trebuiesc schimbate, eventual și cu ajutorul viitoarei

agenții de integritate, care va verifica conflictul de interese și averile demnitarilor.

Demersul președintelui Băsescu de a împinge prin consultare populară directă o reformă a sistemului politic este însă *legitim*. Președintele a fost ales cu un asemenea mandat. Dar este acest demers și *realist*? A cîntărit președintele bine instrumentele pe care le are la dispoziție și este sigur că va realiza pe calea asta altceva decît a mai alimenta nenumărate talk-showuri în mass media? În timpul remanierilor mari și mici, de exemplu, la rîndul lor un surogat de anticipate, numărul secretarilor de stat de la Externe, aproape s-a dublat fără ca ministerul să reușească să producă nici măcar o propunere concretă în spațiul faimoaselor priorități zero. Politica externă este în subordinea președintelui și apare întrebarea naturală de ce influența acestuia nu se exercită în primul rînd prin crearea unui domeniu exemplar, unui sector care să funcționeze după principiile pe care ar trebui să le urmeze întreg guvernul. Guvernul rămîne indiscutabil mai curat decît era guvernul Năstase, dar este îngrijorător numărul secretarilor de stat, consilieri sau directori justificați doar prin necesitatea de a se da posturi unor clienți, care nu au nici o competență în aceste arii. Sînt proiectate mărimi de taxe pentru a crește încasările la buget, fără a minimă examinare a risipei din administrația centrală. Desigur, cu integrarea europeană prioritatea principală, o reformă a guvernului cade pe planul doi. Dar chiar și realizarea ei în viitor devine imposibilă dacă astăzi sînt încurajate practici și persoane care vor constitui principalul obstacol în calea oricărei schimbări de fond.